

1860'erne

OPHAVSMAND/NØGLEPERSON

J. C. Jacobsen

FAKTA

Type:
Note

Sprog:
Dansk

Arkivplacering:
FA 2-004-00001, kasse F2

Emneord:
Industriel arkæologi,
bryggeriindretning,
bryggeriteknologi

DOKUMENTINDHOLD

Bryggerinotater fra Klein Schwechat, Steinbruch og Spatenbraü, Wien

TRANSSKRIFTION

Kl Schwechat.

Mæske og Siekar af Træ. Mæskemaskinen som min.

Aufhackmaskine med horinzontale Axer til begge Sider med Røreapparat. Kjelderne helt af Kobber, alle med Kuppel. Alle Svalebakker af fortinnet Kobber.-Svaleapparat af Prick dobbelt, hvert med 10 Rør, tilstrækkeligt til Urten af 2 Mæskninger i 1 Urtkjedel. Pumpen til Iisvandet og Kassen saa jeg ikke. Urten nedsvales til 4° R. Maxium 7°R).. NB snilde Ventiler under Urtrørene over Svalebakkerne.-

Der hverken bryggedes eller maltedes nu. Man pudsede Maltkjelderne meget smukt. I Gjæringskjeldereren sænkede man Karrene i de Afdelinger hvor de havde staaet høit, ned til 18 à 24" fra Gulvet; da Gjæringerne ikke havde gaaet saa godt i disse Kjeldere. Putzmaskine for Byg og Malt de bekjendte 6 kantede. Axer af Archimedesskruer af Træ, med Vinger af Jernblik. Ingen Beegmaskine. Beeg fra Fürth i Bayernen.

Spatenbraü.

Maltkjelderne alle under Bygningen eller under Gaarden. Aufzüge ... Vogne temmelig smaae. Ved Konstruktion en sindrig Indretning til at lade Bremsen falde, naar Remmen føres paa Blindskiven. En Gitterbro høit i Luften over Gaarden mellem begge Malterier til Passage og Archimedesskruen.-

Putzmaskine til Byg af Schwalbe.

Klein Schwechat

Hr Dreher førte mig selv omkring.

Maltkjeldereren, med Kehleimer Fliser, bleve hvidtede og smukt pudsede. Ventilation fra oven gennem Midten af Hvælvingen Kommunikation fra den ene Kjelder til den anden nede ved Gulvet.-I Bryggeriet Mæske- og Siekar af Træ. Mæskemaskinen som min. Aufhackmaskine med horizontale Axer til begge Sider med horizontale Skinner til Ophakning.- Kjelderne heelt af Kobber, alle med Kuppel.- Alle Svalebakker (-2) af fortinnet Kobber.-

Svaleapparatet af Prick dobbelt, hvert af 10 Rør, tilstrækkeligt til

Urten af 2 Mæskninger som koges i 1 Urtkjedel. Iismaskine og Pumper saae jeg ikke. Urten nedsvales til 4° R. og Maximum er 7° R. NB snilde Ventiler under Urtrørene over Svalebakkerne.- Bryggeriet stod stille; 2 Maaneders Ferie. Gjæringskjelderne havde næsten alle noget Lys fra Vinduerne ved den ene Side. Alle Karrene stærkt kalkede med en Skorpe af Kalk. Gjærboller ligesaa. Ingen Brug af Lak. I nogle nyere Afdelinger med Jernsøiler havde Karrene staaet høit med Løbebro som mine. Nu sænkede man Karrene til den sædvanlige Høide fordi Gjæringen gik mindre regelmæssig i de høitstaaende Kar. Dreher meente at dette dog maaskee hidrørte af locale Forhold, idet de nævnte Kjelder stode i Forbindelse med de andre lavere liggende, saa at Luftstrømningen fra disse søgte hen over Øllet i de høiere.-

Køllerne gammeldags. Den Kølle, som havde den høieste Hvælving, havde den bedste Træk. (Dette hidrører dog sikkert ogsaa fra locale Grunde!) Putzmaskine for Byg og Malt de bekjendte 6 kantede. Axer i Archimedesskruer af Træ. Vinge af Jernblik. Ingen Beegmaskine. Begen fra Fürth i Bayern. Alt Øllet maa pumpes i Transportfade (med Storgulv ???) og kjøres til de forskjellige Lagerkjeldere.

På langs af [papiret]

Uhyre lange Rørledninger for Urten fra Sie.. til Svalebakkerne og atter fra disse omkring i Lagerkjelderen. Udblæses med damp. Humlen bliver ikke udskyllet med Vand, men bortkastet, naar al Urten er afløben! Ikke heller presset.

Steinbruch. Drehers Bryggeri. Brygmesteren Muller (fra Nieder Mendig ved Neuwied) førte mig omkring. Directeur Aich, en Søn af den ældre Aich i Schwechat, som er Dreher's Morbroder, var reist til Badene. Beegmaskine af Ringhofer i Prag, den samme som jeg saae i Smichow, var god og anbefales i hvert Fald til smaae Foustg. Arbeidet gaaer hurtigt, kræver kun 3 Mand istedetfor tidligere 6.- Dog bør Cokes Ovnens gjøres større. Ringhofer vil ogsaa foretage denne Forbedring m. fl. Fasbender lovede at sende mig Tegning af Ovnens og Forbindelsen med Kammeret ved Siden af med Dampprørene, som jeg ikke forstod. Jeg vil derefter bestille en saadan Maskine. Prisen har jeg glemt (450 fl ?) Der blæses med Damp fra en særskilt Kjedel med 70 (pundtegn) Tryk hvilket Tryk er nødvendigt. Med f. Ex 60 (pundtegn) tager arbeidet den dobbelte Tid.- Om Apparatet kan blive brugbart til store Fade,

naar Cokes Ovn (og Damprør) blive større er uvist.-
Der brygges Kronen Bier, bittert, liig Pilsener 12½ % Balling,
sædvanligt Lagerbier 13%, Märzen 14% og dobbelt Märzen 15%, et
udmærket fiint Øl, samme Farve som mit men finere i Smag, 4
Maaneder gl. Humlen dertil var dog en Blanding af Saazer,
Anscher og Steyrsk. Urten ikke kogt for længe med Humlen.- Til
det lettere Øl maa bruges den fineste Humle, da Maltsmagen ikke
er overveiende.-Øl til at gjemme falder stærkt igjennem. I de
høiere byggede Gjæringskjeldere til Brug om Vinteren ingen
Iisbeholder men tilstrækkelige Svømmere. I de dybere Kjeldere
med Iisbeholdere x) ved Enden var Temperaturen nu 4 (gradtegn)
R. Der hældes paa ved 4 (gradtegn) R Maximum 7°
[På langs af papiret]
x) ogsaa her bruges Svømmere naar det er fornødent.

Øllet pumpes med Mergel directe i Lagerfadene, der er en
Sikkerhedsindretning (hvorledes ?) for ikke at sprænge Rør og
Slinger naar Hanen lukkes ved Flytning til et andet Fad.
Køllerne efter gl. bayersk Model (tegning) Røgrør under Flagerne.
Til det lyse Kronen- og Lagerbier tørres af ved c 45 °Celsius
mellem Flagerne til de andre Ølsorter ved 85 à 90° Celsius.
Til de lyse Ølsorter koges ogsaa baade Mæskninger og Humleurt
kortere end til de andre Ølsorter.
Dampene fra Mæske- og Urtkjedlerne føres gennem Rør i en stor
liggende Kjedel, Kondensater, en Forvarmer. Svaleapparat af
Pricks, dobbelt, hver med 10 Rør. Det var under Rensning, fordi der
sætter sig Smuds udenpaa de smaa Urtrør, hvorved Iisforbruget
og Tiden mere end fordobles ved Enden af Saisonen.
Alt Vand til Bryggeriet filtreres, fordi der i Spalterne i
Klippemassen trænger organiske Slimdele ned til Brønden.
Filtrerapparatet bestod af 3 eller 4 Jerncyindre c 1 Alen i
Diameter og 4 Metres høie, hvori var et c 3 Metres høit Lag af
Brunkul af Størrelse som Nødder, liggende paa en Fletning af Pail.
Intet Gruus eller Sand. Rensning omtrent hver 3 Uger. Alle
Kjeldere til Malt, Gjæring, Lager hugget ud af Klippen,
forstørstedelen ældre Steenbrud, derfor ikke meget regelmæssige.
Alt Spildvand fra samtlige Kjeldere maa pumpes op fra
Sankbrønden paa forskellige Steder.-Pumperne gik som det
syntes bestandigt. Ogsaa i dette Bryggerie vare Mæske- og Siekar
af Træ, men det paatænkes at forandre dem til Jern.
Svalebakkerne af Jern.

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARISBERGFONDET

[paa langs af papiret]

Jeg saae i Schwechat kun 1 Afdeling af Gjæringskjeldereren med Iisbeholder, midt paa den ene Side, lukket med Bræder til at aabne. Bliver nu forandret til Mure med PorteVandet pumpes directe op af Borehullerne. Vandstanden i disse temmelig langt nede. Pumperne store derfor dybt nede i en Brønd.

C.M. Kl. Scherckat. Musk. of Pinkat of Coa
Mafanapim fan min. Reiffachunapim und
Janjunsale Agus hi happi hiti und Lissappat
Ejstmann of Sabben, alla und Luygal.
Alle Smalbalter of posticum Sabben -
Smalagpant of Trits Sabben, Jard
und 10 Sas, hithallit hi Notan
of 2 Mabunig : 1 hithit. Juny
hi Linnardt of Sabben fan yy ihk.
Notan und notat hi 4° R. Maxim
7° R. . Mr fuilte hathil und
Utkasom und Smalbalter. -
De fan happi hithit alles mal
un. han hithit hathil
un hithit. De hithit hithit
hithit un hithit : de hithit.
han de hithit hithit hithit, und hi
18 : 24" fan hithit ; de hithit
de hithit hithit hithit : de hithit.
hithit hithit hithit hithit hithit
6 hithit. Agus : hithit
of Coa, und hithit of hithit.
hithit hithit, hithit hithit : hithit

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARISBERGFONDET

Spækerbræn. Maltkjælden alle under Løjensge alle
under Gaarden. Ailfjinge ^{and Nager} Sammelige fraam. At
Eustonickum en firdig Sudroling et et lad Comenar
faldt, naar Louven færd pas belidjensens.
for Githers so færd i huffe om Gaden mellem bygg
Malthusis Li' faldt og Aarsjindstoen.
Fitzmærdins Li' Løj af Schwalbe.

Steinbruch. Deheri bygges. Byggesløben Mutter (for Neds
 Nedy' ad Næved) fæstet mig auktion. Direktes Aukt, en Pæn
 af den ældre Aukt; i Thersched, som er Deheri Markbrud, nær
 nær til Cadun. —

Byggesløben af Ringkops: Prag, den samme som jeg
 fæstet i Smichaw, nær god og anbefalt. I pænt Læd til fæstet
 Læd, . . . Auktions gæst fæstet, trans Læd i Thend skoldfor
 ledigen G. — Sag med Cokes Ouen gjærd plæen. Ringkops
 ait agter fæstet den samme fæstet i m. fl. Fæstet den Læd,
 at fæstet mig bygges af Ouen og fæstet i m. fl. fæstet
 ad Thend af mig bygges, som jeg det fæstet. Jeg ait fæstet
 fæstet en fæstet Thend. Fæstet jeg jeg glæde (450 ft²)
 det fæstet med bygges for mig fæstet i fæstet med 70 ft² Læd
 fæstet Læd er indværdigt. Det fæstet 60 ft² Læd Ouen det den
 fæstet Læd. — Om bygges den Læd bygges til
 fæstet Læd, nær Cokes Ouen (og bygges) Læd fæstet er
 nær.

Det bygges Koven Læd, Læd. Læd 12 1/2 % Bæly
 fæstet Læd 13 1/2 %, Mærgen 14 1/2 % og fæstet Mærgen
 15 1/2 %, at indværdigt fæstet Læd, fæstet fæstet som mit nær
 fæstet; Prag, 4 Mærgen og. fæstet det nær bygges
 en bygges af bygges, Ouen og bygges. Koven det bygges
 fæstet Læd og bygges. — Det det Læd nær bygges den
 fæstet fæstet, de bygges det er nær.

Læd det at bygges fæstet fæstet bygges. Det fæstet bygges
 bygges bygges det bygges an bygges bygges bygges nær
 bygges bygges bygges. Det bygges bygges med det bygges
 ad fæstet nær bygges med 70 ft². Det fæstet nær med 40 ft²
 bygges 70 ft².

Bygges for bygges bygges
 nær nær bygges

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

By your order I have the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 10th inst. in relation to the above mentioned matter. I have the honor to inform you that the same has been forwarded to the proper authorities for their consideration. I am, Sir, very respectfully,
Your obedient servant,
J. C. Jacobsen